

Приложение към Заповед № РД 09-524/19.05.2023 г.

УКАЗАНИЯ

**КЪМ МЕСТНИТЕ ИНИЦИАТИВНИ ГРУПИ ЗА ИЗИСКВАНИЯТА КЪМ
СТРАТЕГИИТЕ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ В ЧАСТТА
НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ
РАЙОНИ ЗА ПЕРИОДА 2023 – 2027 Г.**

2023 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕСФ+	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
МИГ	Местна инициативна група/Местна група за действие по смисъла на Регламент (ЕС) 2021/2115
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
СВОМР	Стратегия за Водено от общностите местно развитие
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на селските райони за периода 2023 – 2027 г.
УО	Управляващ орган

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Бенефициент	Публичен или частен субект, образование със или без правосубектност или физическо лице, които отговарят за започването на операциите или за започването и изпълнението им
Заинтересована страна	Група заинтересовани лица от реализиране на стратегия за ВОМР, включително и като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение
Индикатор за резултат	Показател за измерване на последиците от получените подкрепа по стратегията мерки от гледна точка на извършените инвестиции и постигнатите резултати
Иновативност на стратегия за ВОМР	е включване в стратегията за ВОМР на нов подход, метод или средства за реализирането ѝ, които не са прилагани на територията на местната общност чрез: а) възможност за създаване на нов за територията продукт или услуга, и/или; б) включване на дейности/мерки, които предоставят

	<p>възможност за нова за територията форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство, и/или;</p> <p>в) нов метод и/или начин за решаване на местните проблеми и слабости на територията, и/или;</p> <p>г) определяне на критерии за оценка на проектите, свързани с иновативност на проектите.</p>
Интелигентни селища	Подход за интегрирано териториално развитие на основата на концепция (опростен вариант на стратегия или стратегия) за неговото приложение и/или като отделни, самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на тази концепция като инструмент/и за териториално развитие на селските райони за подобряване на техните икономически, социални и/или екологични условия
Интензитет на помощта	Съотношението на публичното финансиране спрямо допустимите разходи по проекта, изразено в процент
Интервенция	Инструмент за подпомагане с набор от условия за допустимост, определени в СПРЗСР 2023 – 2027 г.
Кандидат	Лице, подало заявление за предоставяне на финансова помощ
Колективни инвестиции	Инвестиции от две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115.
Мярка	Интервенция съгласно чл. 3, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115
Обхват на селските райони по подхода ВОМР	Общини (LAU 1), в които няма населено място с население над 30 000 души
Опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР/ВОМР	Опит в изпълнение на дейности като координатор по проект за подготвителна помощ, като служител на МИГ и/или като член на колективния управителен орган на МИГ, изпълнявала проект по ПРСР/СПРЗСР, както и като лице, взимало участие в прилагането на подхода ВОМР в УО,

	участващи в прилагането на подхода, или Разплащателна агенция на ЕЗФРСР
Представител на нестопанския сектор	Лице, регистрирано по Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, както и физическо лице, самоопределящо се като представител на този сектор. Физическото лице декларира писмено принадлежността си към този сектор. Общински съветник, кмет, заместник-кмет или служител в община, кметство или район, самоопределил се като представител на нестопанския сектор или представляващ друг представител на нестопанския сектор, не може да бъде член на колективния управителен орган на МИГ. Юридическо лице, в управителните органи на което член е кмет, заместник-кмет, общински съветник или служител на МИГ, не може да бъде член на колективния управителен орган на МИГ от квотата на нестопанския сектор
Представител на публичния сектор	Юридическо лице, което се представлява от орган на изпълнителната власт по чл. 19, ал. 2, 3 и 4 от Закона за администрацията или от служител на централната или териториалната администрация на изпълнителната власт, на общината, на общинския съвет, кмет и заместник-кмет на община, кметство или район, кметски наместник, общински съветник и областен управител, който представлява съответния орган въз основа на писмено решение, представено на МИГ, както и публично лице, което получава финансиране от държавния или общинския бюджет
Представител на стопанския сектор	Лице, регистрирано да извършва дейност по Търговския закон или по Закона за кооперациите, организация, обединяваща и защитаваща техни интереси, както и физическо лице, осъществяващо стопанска дейност по смисъла на § 1, т. 3 от допълнителната разпоредба на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност. По смисъла на тази разпоредба кмет, заместник-кмет или общински съветник, както и юридическо лице, собственост или управлявано от кмет, заместник-кмет или общински съветник или на служител на МИГ няма право да бъде член на колективния управителен орган на МИГ от квотата на стопанския сектор

Принос от програма	Подкрепата от фондовете и националното публично и частно, ако има такава, съфинансиране за финансов инструмент
Проект към стратегията за ВОМР	Операция или част от операция, за която се сключва индивидуален административен договор за изпълнение на дейности по мерки от стратегията за ВОМР
Публичен принос	Всеки принос за финансирането на операции, чийто източник е бюджетът на национален, регионален или местен публичен орган, предоставеният на фондовете бюджет на Съюза, бюджетът на публичноправните субекти или бюджетът на сдружения на публични органи или публичноправни субекти
Публично лице	Публичноправна организация съгласно § 2, т. 43 от допълнителните разпоредби на Закона за обществените поръчки
Самостоятелен офис	Помещение/я в сграда, което/ито се използва/т само от МИГ
Социално земеделие	<p>Всички дейности, при които се използват земеделски ресурси за насърчаване или разработване на социални услуги в селските райони като рехабилитация, терапия, защитена заетост*, образование през целия живот и други дейности, които допринасят за социално включване. Социалното земеделие включва следните четири основни вида дейности - рехабилитация и терапия; работно включване и социална интеграция; образование; грижа за хората.</p> <p>*Защитена заетост – среда, в която хората с увреждания получават услуги и обучение за развиване на работни умения и поведение и която е безопасна и не е конкурентна.</p>
Управленски опит	Опит в управлението на юридическо лице или на ръководна длъжност в администрацията. За управленски опит се счита и заемането на длъжност в Управляващия орган на ПРСР/СПРЗСРС с опит по подхода ВОМР/ЛИДЕР
Финансови параметри на стратегията за ВОМР	Минимален и максимален размер на публичния принос за целия период на действие на стратегията за ВОМР по съответния фонд за проекти, както и разпределението на средствата по мерките на стратегията за ВОМР

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящите Указания се утвърждават на основание чл. 9, ал. 5 от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) и Заповед № 09-139/10.02.2023 г. на министъра на земеделието и са утвърдени от Ръководителя на Управляващия орган на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. (УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г.).

Документът е разработен във връзка с прилагането на интервенция „П.Ж.5 - Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от СПРЗСР 2023 – 2027 г. и има за цел да подпомогне местните инициативни групи в подготовката и разработването на техните стратегии за водено от общностите местно развитие.

Указанията съдържат насоки по отношение на изискванията на УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. към стратегиите за ВОМР, допустимите мерки, дейности и разходи, получаващи подкрепа от ЕЗФРСР. Те са задължителни за всички местни инициативни групи - кандидати за финансиране по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“, които следва да ги прилагат при подготовката на стратегиите за ВОМР.

Указанията са съобразени с:

- Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика;
- Регламент (ЕС) № 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013;
- Регламент (ЕС) № 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора;
- Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

През програмния период 2023–2027 г. България ще продължи да прилага подхода „Водено от общността местно развитие“ (ВОМР) като той ще се изпълнява чрез многофондово финансиране. Подходът ВОМР ще получава подкрепа със средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Европейския социален фонд (ЕСФ+) и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Подкрепата ще се извършва чрез прилагане на интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал.

Съгласно Споразумението за партньорство на Република България за периода 2023 – 2027 г., подходът ВОМР ще се прилага за трети програмен период на териториална база и на подрегионално ниво – ниво община, част от община или група съседни общини с население между 10 000 и 150 000 жители. Подходът обхваща територията на цялата страна (включително селските райони и районите със специфични характеристики, дефинирани в Националната концепция за пространствено развитие 2013 – 2025 г.), с изключение на градовете с население над 30 000 жители, в рамките на техните строителни граници.

Важно ! Допустима за подпомагане по подхода ВОМР е местна инициативна група, обхващаща административните граници на най-малко една община от селските райони! Управляващият орган на СПРЗСР 2023 – 2027 г. подкрепя включването на повече от една община в състава на МИГ.

През програмния период 2023 – 2027 г., водещият фонд за прилагането на подхода ВОМР е Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони чрез предоставяне на финансиране от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони. Изпълнението на операции, избрани в рамките на стратегиите за Водено от общностите местно развитие, ще се финансира и със средства от Европейския социален фонд + (ЕСФ+) и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Подкрепата от ЕСФ+ и ЕФРР ще се извършва посредством предоставяне на финансов ресурс за стратегиите за ВОМР от програмите „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, „Развитие на човешките ресурси“, „Образование“ и „Околна среда“.

Конкретните изисквания към стратегиите за ВОМР, както и размерът на финансовия ресурс за изпълнение на проекти от програмите, финансирани от ЕСФ + и ЕФРР, се определят в Указания, утвърдени от Ръководителите на УО на съответните програми, които са част от Насоките за кандидатстване. Те са задължителни за всички кандидати по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“, които са предвидили финансиране по съответната програма и/или фонд.

Прилагането на подхода WOMP ще се извършва по правилата на ЕЗФРСР, като Управляващите органи на програмите, включени във финансирането на подхода, разчитат на решенията на УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060. В същото време УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. отговаря да бъдат съблюдавани специфичните правила за всяка програма, участваща във финансирането на съответната стратегия като поддържа добра координация с всички участници в изпълнението на подхода.

С прилагането на подхода WOMP през програмния период 2023 – 2027 г. се цели постигането на специфична цел съгласно чл. 6, параграф 1, буква „з“: „Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“ от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и Съвета за установяване на правила за подкрепа на Стратегически планове за ОСП.

Прилагането на стратегиите за WOMP следва да бъде насочено към финансиране на проекти, които отговарят на местните потребности, създават и запазват заетост за местното население и са в полза на малкия местен бизнес. Чрез тях се цели да бъдат създадени по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в населените места и да се подкрепи многосекторното развитие на местните икономики.

С прилагането на подхода WOMP се цели и постигане на следните специфични цели за местно развитие:

- ✓ Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;
- ✓ Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;
- ✓ Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;
- ✓ Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;
- ✓ Подкрепа за въвеждането на иновации;
- ✓ Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;
- ✓ Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;

- ✓ Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;
- ✓ Приобщаващо образование и образователна интеграция.

II. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СТРАТЕГИИТЕ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Местната инициативна група разработва само една стратегия за Водено от общностите местно развитие за съответната територия за програмния период 2023 – 2027 г., която ще се прилага на територията на всички населени места, включени в местното партньорство без да се допуска припокриване с териториалния обхват с други местни инициативни групи.

Важно! При оценката за административно съответствие и допустимост на местните инициативни групи, които кандидатстват за финансиране на стратегия за ВОМР по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“, УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. ще следи за недопускане на припокриване на териториите на МИГ. В случай на констатирано застъпване на населени места и включването им в състава на две или повече МИГ, съответните групи ще бъдат предложени за отхвърляне.

Стратегията за ВОМР е неразделна част от формуляра за кандидатстване по процедурата за прием на проектни предложения по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ и се разработва по образец, изготвен от УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г.

Стратегията за ВОМР съдържа следните задължителни елементи:

- а) географският район и населението, обхванати от стратегията;
- б) процесът на участие на общността в разработването на стратегията;
- в) анализ на нуждите и потенциала за развитие на района;
- г) целите на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия;
- д) уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията;
- е) финансовият план, включително планираните средства от всеки фонд и всяка включена програма.

Стратегиите за ВОМР задължително се финансират от ЕЗФРСР чрез средства от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. Включването на средства от ЕСФ+ и ЕФРР чрез програми „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, „Развитие на човешките ресурси“, „Образование“ и „Околна среда“ е по

преценка на МИГ и зависи от нуждите и потенциала за подпомагане на съответната територия, изведени в анализите към стратегията.

Максималният размер на общия публичен принос във финансовия план на една стратегия за ВОМР, финансирана от ЕЗФРСР чрез СПРЗСР 2023 – 2027 г., е в размер до левовата равностойност на:

а) 2 300 000 евро, включващ средства за изпълнение на проекти по стратегията, средства за изпълнение на дейности за сътрудничество и средства за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране, когато МИГ обхваща територия с население от 10 000 до 15 000 жители (включително);

б) 3 000 000 евро, включващ средства за изпълнение на проекти по стратегията, средства за изпълнение на дейности за сътрудничество и средства за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране, когато МИГ обхваща територия с население над 15 001 жители (включително).

Курсът на еврото, който се прилага за изчисление на бюджета на стратегиите по ЕЗФРСР **е 1,9558 лева за 1 евро.**

Максималният размер на публичния принос за една стратегия от програмите, финансирани от ЕСФ+ и ЕФРР, е определен в указанията на съответните управляващи органи.

Всяка стратегия за ВОМР следва да съответства, да допълва или да не противоречи на съответната интегрирана териториална стратегия за развитие на региона (6-те региона от ниво 2), в която попада местната инициативна група. За стратегии за ВОМР, които обхващат територии, попадащи в два или повече региона от ниво 2, тези изисквания се изпълняват за всяка от териториите на местната инициативна група, попадащи в съответния регион от ниво 2 и съотнесени към него. Това съответствие се доказва на ниво кандидатстване за финансиране на стратегия за ВОМР, като МИГ следва да представят писмо от съответния Регионален съвет за развитие. В случай на стратегии за ВОМР, попадащи в обхвата на повече от един Регионален съвет за развитие, то МИГ следва да представи писма за съответствие от всеки един от тях.

Всяка стратегия за ВОМР следва да бъде съгласувана и с Регионалната инспекция по околната среда и водите с цел недопускане на отрицателно въздействие върху околната среда на територията на нейното прилагане. Съгласуването се удостоверява с издадено решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/ разрешително от компетентния орган по околна среда (Регионална инспекция по околната среда и водите/Министерство на околната среда и водите/Басейнова дирекция), издадени по реда на Закона за опазване на

околната среда, Закона за биологичното разнообразие и/или Закона за водите. В случай на стратегии за ВОМР, попадащи в обхвата на повече от една РИОСВ, то МИГ следва да представи документ за съгласуване на стратегията от МОСВ.

Всяка стратегия за ВОМР следва да води до устойчиво развитие на територията, на която ще се прилага, чрез подкрепа на въвеждането на иновации (иновативни практики, методи, процеси, подходи и др.) на територията на МИГ, стимулиране на местната икономика и местното производство, подкрепа за социални дейности, насочени към всички нуждаещи се групи, подкрепа за качествено образование, подобряване на условията за живот и на състоянието на околната среда.

Преди да бъде подадена за одобрение от УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. стратегията за ВОМР се одобрява от Колективния върховен орган на МИГ след публично проведени консултации, обсъждания, информационни срещи и др. със заинтересованите страни от територията на бъдещото ѝ прилагане. Местните инициативни групи задължително провеждат процедура по обществено обсъждане, като при подаването на формуляра за кандидатстване прилагат и съответните документи/доказателства за обсъждането - писма и становища от заинтересовани лица за одобрение на допустимите дейности, разходи и финансови условия по мерките, списък на постъпилите и приетите/неприетите предложения ведно със съответните мотиви и т.н.

Подраздел 1. Допустими мерки с подкрепа от ЕЗФРСР в стратегиите за ВОМР

В стратегията за ВОМР местната инициативна група може да включи мерки, които:

1.1 са избрани в СПРЗСР 2023 – 2027 г., с изключение на мерки, по които се предвиждат фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;

1.2. не са включени в СПРЗСР 2023 – 2027 г., но са допустими съгласно Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на мерките, по които се предвиждат фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;

1.3. са определени в указанията за допустимите мерките по програмите, финансиращи СВОМР със средства от ЕСФ+ и ЕФРР.

В стратегията за ВОМР местната инициативна група включва и:

1.4. мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“, когато се планира изпълнението на такава мярка;

1.5. мярка „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“.

Подраздел 2. Изисквания към мерките от стратегиите за ВОМР:

Всяка мярка от стратегията за ВОМР, с изключение на дейностите за сътрудничество и тези, свързани с управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията съдържа:

- 2.1. Описание на целите и обхвата;
- 2.2. Допустимите получатели;
- 2.3. Допустимите дейности и разходи;
- 2.4. Определените финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ;
- 2.5. Интензитета на финансовата помощ;
- 2.6. Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест;
- 2.7. Други елементи, когато е приложимо, според указанията на всяка от финансиращата съответната мярка програма.

Важно! Критериите за оценка и подбор по отделните мерки не могат да съдържат условия за административно съответствие и допустимост на кандидатите и/или проектите! Наличието на условия за административно съответствие и допустимост в частта на критериите за оценка и подбор ще води до отхвърляне на съответната стратегия.

При разписването на мерки от стратегията за ВОМР, финансирани от ЕЗФРСР 2023 – 2027 г., МИГ следва да се съобрази със следните основни изисквания:

1. Включените в стратегиите мерки и техния обхват задължително трябва да произтичат от представения към СВОМР подробен анализ, очертаващ необходимостта от финансиране именно на тези интервенции от СПРЗСР 2023 – 2027 г. с конкретната им насоченост;
2. При избор на мерки по т. 1.1 - 1.3, включени в Стратегическия план, местната инициативна група има право да определи условия, различни от разписаните в интервенцията на национално ниво, при условие че отговарят на изискванията на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060;
3. При избор на мерки от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060, които не са включени в Стратегическия план, мерките от стратегията за ВОМР трябва да съответстват на приложимите условия на двата регламента;
4. За мерките от стратегията за ВОМР, които се финансират от ЕСФ+ и ЕФРР чрез другите програми, се прилагат условията, посочени в Указанията на съответните Управляващи органи.

Подкрепата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони се предоставя за територията на селския район на МИГ или за друга територия, обхваната от МИГ, когато проектите допринасят за развитието на съответния селски район.

Максималният период за изпълнение на операциите по проектите, финансирани по отделните мерки от ЕЗФРСР, включени в стратегиите за ВОМР, не може да надвишава 36 месеца. Срокът започва да тече от датата на сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Не е допустимо в стратегиите за ВОМР да се включват операции от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ.

Като част от стратегиите за ВОМР не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.

Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.

Важно! Местната инициативна група следва да посочи определен интензитет на подпомагане по отделните мерки от стратегията за ВОМР до максималния размер, посочен в Регламент (ЕС) № 2021/2115 в зависимост от типа на кандидата и подпомаганите дейности

Подраздел 3. Дейности за „интелигентни селища“

През програмния период 2023-2027 г. местните инициативни групи могат да включат в стратегиите си дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“) на тяхната територия, които следва да съответстват на Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Подраздел 4. Индикатори на стратегията за ВОМР

Управляващият орган на СПРЗСР 2023-2027 г. определя пет основни индикатора за резултат по подхода ВОМР, които ще бъдат отчитани чрез изпълнението на стратегиите за ВОМР в програмния период. Тези индикатори ще бъдат включени в процедурата за подбор на МИГ и стратегии за ВОМР по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ в Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН).

Задължителните индикатори за резултат, които ще се прилагат по подхода ВОМР за мерките, финансирани със средства от ЕЗФРСР, са:

1. R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“;
2. R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села““;

3. R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“;

4. R.42 „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“;

5. „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.

При подаване на формуляра за кандидатстване за одобрение на стратегия за ВОМР, местните инициативни групи попълват индикаторите за резултат по т. 1, 3, 4 и 5 като посочват положителни стойности съгласно очаквания принос на стратегията.

Всяка МИГ следва да включи най-малко един от тези задължителни индикатори за резултат във всяка мярка от СВОМР, финансирана със средства от ЕЗФРСР в зависимост от нейните специфики и очакваните ефекти от нейното изпълнение. МИГ могат да включват и допълнителни специфични за съответната стратегия за ВОМР индикатори за резултат по всяка мярка. УО на СПРЗСР 2023-2027 г. препоръчва броят на специфичните индикатори за резултат на МИГ по всяка мярка, финансирана със средства от ЕЗФРСР да не надвишава 2 броя.

Стойностите на всички индикатори по мерките следва да бъдат определени реалистично, да са проверими и да са в съответствие с целите и приоритетите на стратегията за ВОМР. Сборът от индикаторите за резултат по отделните мерки следва да съответства на стойността в индикаторите за резултат за цялостно изпълнение на СВОМР.

Важно! Списъкът и стойностите на всички специфични индикатори за резултат от одобрените стратегии за ВОМР ще бъде включен в изменение на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. с цел ефективно отчитане към Европейската комисия на етап изпълнение на плана. Това означава, че в процеса на изпълнение на стратегиите за ВОМР, в т. ч. при подготовката на насоки за кандидатстване, МИГ не могат да променят вече одобрените индикатори за резултат!

Подраздел 5. Принципи и условия при избора на мерки, включени в стратегиите за ВОМР:

Съответствие – при разработване на стратегиите за ВОМР местните инициативни групи са задължени да проследят и да гарантират съответствието на документа със специфичните цели на СПРЗСР 2023 – 2027 г. и на регионалните, национални и европейските стратегически документи.

Финансиране, основано на нуждите - избраните мерки следва да отговарят на идентифицираните нужди и потребности на заинтересованите страни на територията на прилагане на СВОМР, произтичащи от SWOT-анализа, разработен в процеса на подготовка на

стратегията. Избраните в стратегията за ВОМР мерки трябва да съответстват на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, в т.ч. на нуждите от финансиране от конкретна програма.

Спазване на принципите за добро финансово управление - при избора на мерки трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на показателите на СПРЗСР 2023 – 2027 г. или другите финансиращи програми. В същото време трябва да се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

Координация, допълняемост и синергия - при избора на мерки трябва да се търси максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет, местния бюджет и други донорски програми, (ако е приложимо) с цел постигане на максимален ефект от предоставеното финансиране.

Устойчивост на инвестициите - при избора на мерки трябва да се планира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проектите и надграждане на вече постигнати резултати.

Избягване на двойно финансиране – при избора на мерки и тяхното изпълнение местните инициативни групи следва да следят за избягване на двойно финансиране за едни и същи инвестиции/дейности, финансирани от различни източници – друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.

Съответствие с хоризонталните принципи – стратегиите за ВОМР следва да са разработени в съответствие с хоризонталните принципи на ЕС – равенство между половете и липса на дискриминация, принципът на равните възможности, превенция на дискриминацията, устойчиво развитие (защита на околната среда), насърчаване на заетостта и конкурентоспособността, както и да е гарантиран спазването на тези принципи в процеса на изпълнение на мерките и проектите.

Недопустимост на дейности – не са допустими за финансиране дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от кандидата, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Недопустимост на инвестиции – съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Демаркация – Мерките в стратегиите за ВОМР се разработват при спазване на установената липса на припокриване и демаркация по всички програми, финансиращи конкретната стратегия.

Координацията между ЕЗФРСР и останалите фондове е необходима, за да се избегне припокриване на сферите на подкрепа, както и избягване на двойното финансиране, а и максимално да се увеличат полезните взаимодействия между фондовете чрез допълняемост между тях.

За населените места, на чиито територии се прилага подходът ВОМР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021 – 2027 г., се прилага демаркация на инвестициите.

III. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРОЕКТИТЕ

Проектите, финансирани със средства от ЕЗФРСР за ВОМР следва да отговарят на местните потребности, да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности, подкрепящи създаването на „интелигентни селища“) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията и да водят до подобряване на качеството на образованието.

Операциите се изпълняват на територията на действие на конкретната МИГ, финансираща проекта.

Подраздел 1. Финансови параметри на проектите

Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект към стратегия за ВОМР, финансиран от ЕЗФРСР, е в размер до левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева). Левовата равностойност на 1 евро се определя по курс 1,9558 лв. за 1 евро.

Максималният интензитет на помощта по проектите, финансирани от стратегиите за ВОМР е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи в зависимост от посочения в конкретната мярка от стратегията за ВОМР интензитет, типа на конкретния получател и дейността, за която се предоставя финансиране.

Максималният интензитет на помощта не може да надхвърля предвидения съгласно Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Важно! Съгласно чл. 19а от Регламент (ЕС) 2021/1237 „Помощите за разходи, направени от МСП при участието им във водени от общностите проекти за местно развитие, определени като „местно развитие в рамките на LEADER“ по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, попадащи в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1303/2013 или Регламент (ЕС) 2021/1060, както и за проекти на оперативните групи в рамките на ЕПИ,

обхванати от член 35 от Регламент (ЕС) № 1305/2013, **са съвместими с вътрешния пазар** по смисъла на член 107, параграф 3 от Договора **и се освобождават от задължението за уведомяване по член 108, параграф 3 от Договора.**

Подраздел 2. Допустими разходи

Допустимите разходи по проектите, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма;
2. разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
4. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
5. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
6. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
7. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
8. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:

1. разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
2. други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.

Като се съобразява с допустимите разходи по т. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.

Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Подраздел 3. Недопустими разходи

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

1. закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;

2. закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции — до размера на базовия заем;

3. закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:

- възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;

- предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;

- отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или

- опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;

4. лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

5. инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване.

Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.

Подраздел 4. Допустими получатели на помощта

Кандидати по съответните мерки от стратегията за ВОМР следва да са местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ и в зависимост от условията за допустимост по съответната мярка. Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес – за физическите лица, и седалище и адрес на управление – за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на територията на действие на МИГ.

Изискването за седалище и адрес на управление не се прилага по отношение на община:

1. от селските райони, която има седалище в съответния областен град;
2. когато в обхвата на МИГ са включени населените места на общината, без града, център на общината, в строителните му граници;
3. когато в обхвата на стратегията за ВОМР е включена част от територията ѝ.

Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление, посочени по-горе.

Местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ, ако е включена като допустим бенефициент по мярка от стратегията за ВОМР, финансирана от ЕЗФРСР.

Максималният размер на финансовата помощ за местната инициативна група за проекти, по мерки, финансирани от ЕЗФРСР (включително с дейностите за вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество), е в размер до 10 на сто от общия бюджет на стратегията за ВОМР от ЕЗФРСР.

Съгласно чл. 33, параграф 3 на Регламент (ЕС) 2021/1060 при условие, че гарантира спазването на принципа на разделение на функциите, местната инициативна група може да бъде бенефициент и да изпълнява операции от стратегията за ВОМР. В допълнение местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ в случай, че кумулативно са налице и следните условия:

1. проектът, за който се кандидатства за финансиране, е в обществена полза;
2. МИГ отговаря на общите условия за допустимост към бенефициентите от СВОМР и на изискванията по съответната мярка;

3. никой от членовете на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, не е изпълнител или подизпълнител на дейностите на проекта.

IV. ИЗИСКВАНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО, МОНИТОРИНГА И ОЦЕНКАТА НА СВОМР И НЕЙНОТО ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ

Дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране, независимо от включените в стратегиите фондове и програми, ще се финансират изцяло от ЕЗФРСР.

Допустими за подкрепа са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие.

Местните инициативни групи включват в стратегията си мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране“.

Мярката включва:

- Общ размер на предвидените средства за целия период за изпълнение;
- Разпределението на средствата за разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР от една страна и тези за популяризиране на стратегията от друга;
- Допустимите разходи, които МИГ планира да използва, както и общия размер на предвидените средства за всеки вид за периода на прилагане на мярката;
- Общия размер на предвидените средства по мярката за всяка година (в лв. и в процент от общата сума).

При планирането на средствата трябва да се има предвид следното:

- Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишава 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията;
- Разходите за популяризиране на стратегията са най-малко 20 на сто от общия размер на разходите по мярката;
- Непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата по т. 1;
- Средствата се планират до края на 2029 г., като за последната година се планират най-малко 10 на сто от общия размер по мярката.

Допустими разходи:

A. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:

1. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и

други, дължими от работодателя;

2. разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти и други);

3. непреки разходи:

а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, счетоводни, одиторски и други);

б) разходи за наем на офис;

в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис и други);

г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;

д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;

е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;

ж) други непредвидени оперативни разходи, необходими за функционирането на офиса.

4. разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ;

5. разходи за закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане;

6. разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ;

7. разходи за застраховане на активи, закупени със средства по подмярката от настоящия или миналия програмен период;

8. разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;

9. разходи, свързани с публични отношения, разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ и други;

10. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

11. финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи;

12. разходи за мониторинг и оценка на стратегията за BOMP;

Б. Разходи за популяризиране на стратегията за BOMP:

1. разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);

2. разходи за популяризиране, информирание и публичност:

а) за създаване и поддръжка на интернет страница;

б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с

популяризиране дейността на МИГ;

в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

г) преводи;

д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;

е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;

ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;

3. разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

Интензитетът на подпомагане е 100% от допустимите разходи.

При одобрение на стратегията, освен споразумение за изпълнение на стратегията за ВОМР, с МИГ ще бъде сключен и административен договор за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране. С него МИГ ще бъде задължена да изпълнява условията, разписани в текста на мярката, поради което тя трябва да бъде внимателно планирана. След извършването на разходите те ще бъдат отчитани от МИГ в ИСУН за верифициране и изплащане на финансовата помощ от Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция.

Важно! Правила за изпълнение на дейностите за управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и за тяхното популяризиране ще бъдат посочени в Условията за изпълнение на стратегиите за ВОМР, утвърдени от Ръководителя на УО на СПРЗСР за периода 2023 – 2027 г.

Важно! С допълнителен документ УО на СПРЗСР за периода 2023 – 2027 г. ще определи максимално допустими стойности/референтни разходи или опростени разходи за някои конкретни видове разходи, които да бъдат прилагани от МИГ

V. ИЗИСКВАНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

В стратегиите за ВОМР през програмния период 2023 – 2027 г. МИГ могат да включат мярка, съдържаща дейности, насочени към вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество между местни инициативни групи и МИГ, МИРГ и други сходни организации от страната и чужбина.

Дейностите за сътрудничество и тяхната подготовка, които са включени в обхвата на стратегиите за водено от общностите местно развитие следва да допринасят за развитието на териториите на МИГ, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти.

УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. ще разработи допълнителни указания за изискванията към дейностите за сътрудничество.

Те включват:

1. Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции;
2. Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
3. Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
4. Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.;
5. Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
6. Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за ношувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация и др.).

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

1. да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ;
2. да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на съответните местни инициативни групи и СПРЗСР 2023 – 2027 г.;
3. партньорите по проектите и дейностите за сътрудничество да участват в тяхната подготовка и изпълнение да притежават съответния административен капацитет.